

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

I v exekuci lze výjimečně zpochybnit exekuční titul

Ačkoli v naprosté většině případů soudy v exekučním řízení již exekuční titul nepřezkoumávají, i z tohoto pravidla existují výjimky. K jedné z takových výjimek se v poslední době Ústavní soud opakovaně vyjádřil.

Svým nálezem ze dne 1. 11. 2016 sp. zn. II. 2230/16 Ústavní soud zrušil usnesení Městského soudu v Praze, neboť jím bylo porušeno právo stěžovatele na spravedlivý proces zaručené čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a vlastnické právo podle čl. 11 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Stěžovatel se v původním řízení jako povinný domáhal zastavení exekuce. Ta proti němu byla vedena oprávněným Dopravním podnikem hl. m. Prahy, a.s. pro údajnou jízdu bez jízdního dokladu.

Stěžovatel svůj návrh na zastavení exekuce odůvodnil tím, že doposud neměl o vedení exekuce žádné informace, protože mu nebylo doručeno rozhodnutí o jejím nařízení a ani rozhodnutí nalézacího soudu. Exekuce je navíc vedena pro dluh, který neexistuje, nevznikl a ani nikdy vzniknout nemohl. Stěžovatel je totiž již od roku 1994 držitelem průkazu ZTP/P. Jako držitel tohoto průkazu měl „ze zákona“ nárok na bezplatnou dopravu spoji místní veřejné hromadné dopravy. Nemohl tedy jezdit bez platného jízdního dokladu v pražské městské hromadné dopravě, neboť takový jízdní doklad nikdy ani nepotřeboval. Oprávněnému tak nemohlo vůči stěžovateli nikdy vzniknout právo na jízdné a ani na smluvní pokutu. Podle stěžovatele je tak v jeho věci dán důvod pro zastavení exekuce v souladu s ustanovením § 268 odst. 1 písm. h) občanského soudního řádu, protože exekuce je nespravedlivá a v rozporu s dobrými mravy. Stěžovatel přitom nemohl uplatnit své námitky proti oprávněnosti vymáhané pohledávky v nalézacím řízení, protože o průběhu nalézacího řízení nebyl nijak informován. Veškerá doručení písemností proběhla fikcí a následně mu byl ustanoven opatrovníkem justiční čekatel, který však byl ve věci nečinný, řízení se aktivně neúčastnil a práva ani oprávněné zájmy stěžovatele nehájil. Nalézací soud nečinil ani všechny potřebné kroky ke zjištění jeho faktického pobytu.

Soud prvního stupně i soud odvolací se s těmito námitkami stěžovatele neztotožnily. Doručování písemností proběhlo řádně dle tehdy platných právních předpisů. Ostatní námitky proti oprávněnosti vymáhané pohledávky bylo možné uplatnit jen v nalézacím řízení. Soud je totiž při výkonu rozhodnutí vázán pravomocným vykonatelným rozhodnutím vydaným v nalézacím řízení. Exekuční řízení směřuje toliko k vymožení splnění již uložené povinnosti. Nelze v něm proto přezkoumávat věcnou správnost exekučního titulu.

Ve své rozhodovací činnosti se Ústavní soud vícekrát zabýval otázkou ústavně konformního výkladu práva. Za neudržitelnou označil aplikaci práva vycházející pouze z jazykového výkladu. Obecný soud není absolutně vázán doslovným zněním zákona, ale musí při své činnosti postupovat tak, aby interpretační a aplikační právní problémy řešil s maximální mírou racionality. Jednoduše vyjádřeno, spravedlnost musí být přítomna v každém procesu, ve kterém se interpretuje a aplikuje právo.

Tento požadavek však v případě stěžovatele zjevně nebyl dodržen. Oba soudy posuzující stěžovatelův návrh na zastavení exekuce totiž neprovedly ústavně konformní výklad ustanovení § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř. („Výkon rozhodnutí bude zastaven, jestliže výkon rozhodnutí je nepřípustný, protože

je tu jiný důvod, pro který rozhodnutí nelze vykonat.“) a v tomto směru nezohlednily ani relevantní judikaturu Nejvyššího soudu vážící se k „jinému důvodu“ podle citovaného zákonného ustanovení. Již stávající soudní praxe vykládá a aplikuje ustanovení § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř. tak, že se použije pro odstranění zjevné nespravedlnosti i tehdy, kdy by výkon rozhodnutí byl v rozporu s principy právního státu.

A právě taková situace podle přesvědčení Ústavního soudu v daném případě nastala. Stěžovatel je osobou těžce zdravotně postiženou s nárokem na bezplatnou dopravu, což v daném řízení nebylo nijak zpochybněno. Nastala tak zcela absurdní situace, kdy je proti stěžovateli vedeno exekuční řízení, ačkoliv si soudy byly a musely být plně vědomy toho, že stěžovatel žádnou svoji právní povinnost nejen neporušil, nýbrž ani porušit nemohl. Vycházejí ze shora nastíněných východisek, dospěl Ústavní soud k závěru, že oba soudy nesprávnou aplikací ustanovení § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř. porušily základní právo stěžovatele na spravedlivý proces dle čl. 36 odst. 1 Listiny a čl. 6 odst. 1 Úmluvy a logicky také jeho vlastnické právo podle čl. 11 odst. 1 Listiny, neboť v dané věci dostatečně nezohlednily specifické a - podle silného přesvědčení Ústavního soudu - velmi jednoznačné okolnosti nyní projednávaného případu a smysl a účel naposledy citovaného zákonného ustanovení. Z povahy postižení stěžovatele, jakož i z dokumentů, jež měly exekuční soudy k dispozici, totiž měly exekuční řízení zastavit pro existenci opakovaně zmiňovaného „jiného důvodu“. Z judikatury citované v nálezu přitom vyplývá, že užití ustanovení § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř. není podmíněno ani vyčerpáním řádných opravných prostředků v předcházejícím nalézacím řízení (tím méně tedy žalobou pro zmatečnost). Proto Ústavní soud ústavní stížnosti vyhověl a napadené usnesení městského soudu zrušil.

Na výše citovaný náleze Ústavního soudu navázaly další nálezy prakticky stejného obsahu, a to sp. zn. II. 2357/16 a I. 2456/16.

Úplné znění citovaného nálezu je k dispozici [zde](#).

JUDr. Tomáš Lichovník,
soudce Ústavního soudu

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [\(Ne\)vypořádání předmětu řízení u soudního smíru](#)
- [Nové limity opatrovnického rozhodování v judikatuře ESLP a Ústavního soudu](#)
- [Mimosmluvní odměna při společném zastupování více osob](#)
- [Nepřiznané koalice](#)
- [Společnost s podíly 50:50 – právní rizika patových situací a jejich smluvní řešení](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 34: Jednání za společnost – prokura](#)
- [Jak nastavit smlouvy s dodavatelem podle nové právní úpravy kybernetické bezpečnosti?](#)
- [Vada koupené věci – kdy zjištěné nedostatky zakládají kupujícímu práva z vadného plnění a kdy nikoliv?](#)
- [Smluvní autonomie vs. ochrana slabší strany v moderním kontrakčním právu](#)
- [Reklamáce vad stavby](#)
- [Konec „severních ateliérů“? Nový stavební zákon otevírá dveře k rekolaudaci ubytovacích jednotek na plnohodnotné byty](#)